

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος

ΟΝΟΜ/ΜΟ: Μιλιβόγεβιτς Τατιάνα

ΕΤΟΣ: Δ΄

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ: 4570

ΠΑΤΡΑ
ΙΟΥΝΙΟΣ 2009

Σ' αυτή την ενότητα θα μάθουμε:

- ▶ **Να περιγράφουμε γεγονότα.**
- ▶ **Να δίνουμε οδηγίες για την προστασία των θαλασσών και των ακτών.**
- ▶ **Να φτιάχνουμε μια αφίσα.**
- ▶ **Να αλλάζουμε τον ευθύ σε πλάγιο λόγο.**
- ▶ **Να ξεχωρίζουμε την ενεργητική από την παθητική σύνταξη και να μετασχηματίζουμε τη μία στην άλλη.**
- ▶ **Να μετατρέπουμε τις ονοματικές φράσεις σε ρηματικές, και το αντίστροφο.**

– Τα χελιδόνια δεν έρχονται πια στην Αθήνα, Θανάση! Αυτό το έχω ακουστά. Για να σταθούν στο Λαύριο και να περιμένουν τα μεγάλα πουλιά να τα πάρουν, κάνουν βόλτα ολόκληρη στο Αιγαίο!

– Δηλαδή, από τα καυσαέρια λέτε να διώχθηκαν τα χελιδόνια μας; ρώτησαν τα παιδιά και ανατρίχιασαν.

– Από την καπνομίχλη, ασφαλώς! διευκρίνισε ο δάσκαλος.

– Και οι αἰτοί; με κομμένη ανάσα ρώτησε ο Γιάννης.

– Το είχα, παιδιά, διαβάσει κι αυτό, μα δεν το πίστευα.

– Είχατε δηλαδή διαβάσει πως στα ελληνικά βουνά ψοφάν οι αἰτοί;

– Ακριβώς, παιδιά, αυτό είχα διαβάσει.

Σιωπή τάφου έπεσε στην τάξη. (...)

– Κύριε, δειλά δειλά είπε ο Βασίλης, πώς μπορούμε να πολεμήσουμε το κακό;

– Με το να αγρυπνούμε για να εφαρμόζονται οι κανονισμοί λειτουργίας των εργοστασίων, των αυτοκινήτων, των πλοίων. Το κράτος, βλέπετε, πάει να μας προφυλάξει. Εμείς καταστρατηγούμε τους νόμους. Πρέπει ακόμα να σας εμπιστευτώ κάτι. Την ώρα που εμείς μιλάμε εδώ και την ώρα που κάνουμε μια μικρή προσπάθεια, άλλοι δουλεύουν πολύ σκληρά για να σωθεί η ανθρωπότητα από τη μόλυνση του περιβάλλοντος.

Έβγαλε από την τσέπη του ο δάσκαλος ένα γράμμα. Το ανέμισε πάνω απ' τα κεφάλια των παιδιών.

– Είναι γράμμα από ένα φίλο μου δημοσιογράφο. Μου γράφει πως δημιουργήθηκε ένας σύλλογος στο Βόλο για την προστασία του περιβάλλοντος.

Γ. Γρηγοριάδου-Σουρέλη, *Εμένα με νοιάζει*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1996

1. Απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Για ποιο λόγο δεν έρχονται τα χελιδόνια πια στην Αθήνα;
- Τι έπαθαν οι αἰτοί;
- Τι λέει ο δάσκαλος ότι μπορούμε να κάνουμε για να «πολεμήσουμε το κακό»;

2. Υπογραμμίστε την απάντηση που θεωρείτε σωστή.

α. Η εξαφάνιση κάποιων ζώων:

- συμβάλλει στην καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος.
- είναι αποτέλεσμα των αλλαγών στο φυσικό περιβάλλον.

β. Οι κυβερνήσεις πρέπει να:

- απαγορεύσουν στις βιομηχανίες την παραγωγή προϊόντων σε μεγάλες ποσότητες.
- υποχρεώσουν τις βιομηχανίες να σεβαστούν το περιβάλλον και να χρησιμοποιούν «καθαρές» πηγές ενέργειας (όπως, για παράδειγμα, η αιολική, η ηλιακή κτλ.).

γ. Για να υπάρξει λύση στο πρόβλημα της καταστροφής του περιβάλλοντος, ο καθένας από μας μπορεί να βοηθήσει:

- μειώνοντας την κατανάλωση ενέργειας στο σπίτι του.
- να μη χρησιμοποιεί το ηλεκτρικό ρεύμα.

Ευθύς και πλάγιος λόγος

Ευθύς είναι ο λόγος όταν ακούμε άμεσα τα λόγια, όπως ακριβώς τα είπε το ίδιο το πρόσωπο που μιλάει.

– *Θα 'ρθω κι εγώ μαζί σου.*

Πλάγιος είναι ο λόγος όταν ακούμε έμμεσα τα λόγια ενός προσώπου, όχι όπως ακριβώς τα είπε το ίδιο το πρόσωπο που μιλάει, αλλά όπως τα μεταφέρει κάποιος άλλος.

Με ρωτούσαν πού ήμουν χθες το βράδυ.

Μετατροπή του ευθύ λόγου σε πλάγιο

- Προσθέτουμε τα ονόματα των προσώπων που μιλούν.
- Ενώνουμε τις προτάσεις με συνδέσμους.
- Χρησιμοποιούμε ρήματα όπως: είπε, ρώτησε, απάντησε κ.ά.
- Αλλάζουμε το πρόσωπο των ρημάτων από πρώτο σε τρίτο.

Ευθύς λόγος: – *Τα χελιδόνια δεν έρχονται πια στην Αθήνα, Θανάση!*

Πλάγιος λόγος: *Ο δάσκαλος είπε στο Θανάση ότι τα χελιδόνια δεν έρχονται πια στην Αθήνα.*

3. Κάντε και εσείς το ίδιο στον παρακάτω διάλογο.

Από τα καυσαέρια λέτε να διώχθηκαν τα χελιδόνια μας; ρώτησαν τα παιδιά.

– Από την καπνομίχλη! διευκρίνισε ο δάσκαλος.

– Είχατε διαβάσει πως στα ελληνικά βουνά ψοφάν οι αϊτοί;

– Ακριβώς, παιδιά, αυτό είχα διαβάσει.

– Κύριε, δειλά δειλά είπε ο Βασίλης, πώς μπορούμε να πολεμήσουμε το κακό;

– Με το να αγρυπνούμε για να εφαρμόζονται οι κανονισμοί λειτουργίας των εργοστασίων, των αυτοκινήτων, των πλοίων.

ΤΟ ΝΕΡΟ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ

Πρέπει να το χρησιμοποιούμε με σύνεση. Ας μην ξεχνάμε ότι οι περισσότερες πόλεις μας δε βρίσκονται κοντά σε επαρκείς υδατικούς πόρους. Έτσι, για να καλυφθούν οι αυξανόμενες ανάγκες μας, μεταφέρεται νερό από ολοένα και πιο μακρινές αποστάσεις, επηρεάζοντας οικοσυστήματα εκατοντάδες χιλιόμετρα μακριά.

Βρύσες

Μια βρύση που τρέχει ξοδεύει πολύ περισσότερο νερό απ' όσο φαντάζεσαι: 10-15 λίτρα το λεπτό. Αν κλείνεις τη βρύση όταν βουρτσίζεις τα δόντια σου ή όταν ξυρίζεσαι, εξοικονομείς 10 λίτρα νερό τη φορά. Και πολύ περισσότερα όταν πλένεις τα πιάτα.

Φρόντισε να διορθώνεις τις διαρροές. Μια βρύση που στάζει μπορεί να σπαταλάει μέχρι και 90 λίτρα νερό την ημέρα.

Μπανιέρα

Προτίμησε να κανείς ένα ντους παρά ένα μπάνιο με γεμάτη μπανιέρα. Για να γεμίσεις τη μπανιέρα χρειάζεσαι τόσο νερό όσο για 3 ντους. Και βέβαια ο θερμοσίφωνας καταναλώνει πολύ περισσότερο ρεύμα.

<http://imbluedabadiedabadye.pblogs.gr/prostasia-toy-periballontos-symboloyles.html>

4. Στο επόμενο τεύχος της σχολικής σας εφημερίδας πρόκειται να κάνετε ένα αφιέρωμα για το περιβάλλον. Γράψτε ένα άρθρο όπου θα δίνετε συμβουλές για το πώς μπορούμε να κάνουμε οικονομία στην κατανάλωση του ηλεκτρικού ρεύματος.

5. Συμπληρώνοντας τα κενά του παρακάτω κειμένου με τις λέξεις: *γειτονικό, μεγάλη, μικρά, ανοιχτό, λίγη, φοβισμένη*, ή με κάποιες άλλες που μπορείτε να επιλέξετε εσείς, να μεγαλώσετε τις προτάσεις.

Ο Κώστας κοίταζε το αυτοκίνητο που περνούσε εκείνη τη στιγμή. Ο οδηγός πετούσε το τσιγάρο του από το _____ παράθυρο. Ο Κώστας τού φώναζε να σταματήσει, αλλά αυτός δεν τον άκουσε. Έτρεχε με _____ ταχύτητα.

Το δάσος έπιασε φωτιά. Την ίδια στιγμή, μια αλεπού στριφογύριζε _____, ενώ τα _____ αλεπουδάκια της παρατηρούσαν γεμάτα απορία τις φλόγες που ξεπηδούσαν από παντού.

Ο Κώστας έτρεξε σαν τρελός προς το _____ χωριό φωνάζοντας: «Φωτιά στο δάσος. Τρέξτε γρήγορα!».

Μετά από _____ ώρα το νερό που έριξαν οι πυροσβέστες έσβησε σιγά σιγά τη φωτιά στο δάσος.

6. Στο κείμενο που ακολουθεί υπάρχουν οι φράσεις «όξινη βροχή», «όξινο έδαφος». Ψάξτε στο λεξικό για να βρείτε τη σημασία της λέξης *όξινος* και βρείτε στο διαδίκτυο πληροφορίες για το φαινόμενο της «όξινης βροχής».

Σε όλη τη γη εξαπλώθηκε μια καταστροφή από οξέα. Είναι η **όξινη βροχή**. Το χιόνι, η βροχή, η ομίχλη, το πούσι, όλα τους μολυσμένα από τα καυσαέρια και τις κάπνες των εργοστασίων και των αυτοκινήτων, μεταβλήθηκαν σε οξέα. Αυτή η «**όξινη**

βροχή» έφθειρε σιγά σιγά το φυσικό περιβάλλον μας και προσέβαλε όλες τις χώρες του κόσμου. Κατέστρεψε επίσης τα κτίρια και τα μνημεία μας. Τα δάση μας πέθαναν. Το **έδαφος** έγινε **όξινο**, η πανίδα σιγόσβησε, οι σοδειές χάθηκαν.

Όξινη βροχή, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1988

Μικρά σκουπίδια

Οι Μεσογειακές ακτές ανήκουν τόσο στους ανθρώπους όσο και σε αρκετά θαλάσσια όντα. Κάποτε ήταν καθαρές, χωρίς τουρισμό και ρύπανση. Τώρα τις κατακλύζει ένας πληθυσμός 300 εκατομμυρίων ανθρώπων, που συνεχώς αυξάνεται, και μια τεράστια τουριστική βιομηχανία. Έτσι, τα σκουπίδια αποτελούν πια σήμερα μια σοβαρή απειλή για το ευαίσθητο οικοσύστημα της περιοχής, αν σκεφτούμε μάλιστα ότι τα νερά της πανέμορφης αυτής κλειστής θάλασσας ανανεώνονται το λιγότερο κάθε εκατό χρόνια!

Κάθε χρόνο εκατομμύρια θαλάσσια ζώα βρίσκουν τραγικό θάνατο στον πλανήτη μας από τη ρύπανση. Όμως τα δικά μας «μικρά σκουπίδια», αυτά που αφήνουμε απερίσκεπτα στην παραλία, είναι συχνά και τα πιο καταστροφικά. Ένα από τα πιο συνηθισμένα και ολέθρια υλικά είναι το πλαστικό.

Οι πλαστικές συσκευασίες χρησιμοποιούνται ευρύτατα γιατί είναι βολικές, ανθεκτικές στη χρήση και στα μικρόβια και προπάντων είναι φθηνές. Όμως το χαμηλό κόστος παραγωγής τους πληρώνεται πολύ ακριβά με την ανυπολόγιστη καταστροφή που προκαλούν σαν σκουπίδια στο περιβάλλον.

Το κοινό πλαστικό χρειάζεται περίπου 450 χρόνια για να αποσυντεθεί στη φύση, γι' αυτό το λόγο η καταστροφική του επίδραση είναι μακροχρόνια. Τα ποικίλα μεγέθη, σχήματα και χρώματα των πλαστικών ξεγελούν τα θαλάσσια ζώα, που τα συγχέουν με την τροφή τους. Πράγματι, η έρευνα έχει αποδείξει ότι τα θαλάσσια είδη επιλέγουν την τροφή τους ανάλογα με το χρώμα, το σχήμα και το μέγεθός τους.

Μια διαφανής πλαστική σακούλα μοιάζει μέσα στο νερό με τσούχτρα, που είναι ο αγαπημένος μεζές για πολλές θαλάσσιες χελώνες. Έτσι, όταν καταπιούν την πλαστική αυτή «λιχουδιά», φράζεται το πεπτικό τους σύστημα ή πνίγονται. Έχει βρεθεί θαλάσσιο κήτος με 50 τέτοιες σακούλες στο στομάχι του! Το 75% περίπου των σκουπιδιών «αναψυχής» που βρίσκονται σκορπισμένα στις ακτές της Μεσογείου είναι πλαστικά και αποτελούν κίνδυνο για τα θαλάσσια είδη. Πλαστικά καπάκια, καλαμάκια, σπάγκοι και κρίκοι ασφαλείας έχουν βρεθεί συσσωρευμένα σε μεγάλες ποσότητες στο στομάχι θαλάσσιων χελωνών μαζί με πλαστικά στιλό και μικρά αιχμηρά, επικίνδυνα κομμάτια από θρυμματισμένα πλαστικά κύπελλα.

Οι πλαστικοί κρίκοι που συγκρατούν τα αλουμινένια κουτιά των αναψυκτικών ή και άλλα μεγαλύτερα δοχεία ελκύουν νεαρά παιχνιδιάρικα ζώα, όπως τις φώκιες και τις ενυδρίδες, ακόμα και πουλιά, με αποτέλεσμα να παγιδεύονται και να στραγγαλίζονται.

Πολλά πλαστικά περιέχουν βλαβερές οργανικές χλωριούχες ενώσεις, οι οποίες επιδρούν αρνητικά στην αναπαραγωγική ικανότητα και στο ανοσοποιητικό σύστημα των ζώων που τις τρώνε. Αυτές οι ουσίες παραμένουν και συσσωρεύονται στο σώμα του και, όταν αυτό γίνει λεία άλλου ζώου, μεταφέρονται από το θύμα στον κυνηγό, όπως συμβαίνει σε πολλές περιπτώσεις με τις φώκιες και τα δελφίνια, με αποτέλεσμα να βλάπτονται και αυτά. Τα πλαστικά συχνά συγκρατούν φυσαλίδες, έτσι, όταν φαγωθούν από τις χελώνες, δημιουργούν άνοση, εμποδίζοντάς τες να βουτήξουν για να βρουν τροφή.

Όμως δεν είναι μόνο τα πλαστικά που προκαλούν τόσες βλάβες. Ακόμα και τα μικρά χρυσόχαρτα περιτυλίγματος από τσιγάρα, καραμέλες, σοκολάτες ή παγωτά ξεγελούν τα θαλάσσια ζώα, που τα θεωρούν για μικρά ψάρια ή οστρακοειδή και τα καταπίνουν. Έτσι, παραμένουν στο έντερο του ζώου, που, ενώ αισθάνεται χορτάτο, στην πραγματικότητα αργοπεθαίνει από ασιτία.

Όλα αυτά τα «μικρά σκουπίδια» που αναφέραμε δεν είναι παρά ένα μικρό μέρος από εκείνα που απερίσκεπτα πετάμε στις παραλίες. Αν προσθέσουμε και όλα όσα συσσωρεύονται στις ακτές από ψαροκάικα, κρουαζιερόπλοια, το ναυτικό, τον εμπορικό στόλο, τις παραλιακές ταβέρνες, ξενοδοχεία και εξοχικά, ίσως συλλάβουμε το μέγεθος της τεράστιας ρύπανσης που προκαλούμε στο περιβάλλον.

<http://www.medasset.gr>

1. Ποιες είναι οι βασικές πληροφορίες που μας δίνει αυτό το κείμενο;

Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σας βοηθήσουν να τις βρείτε.

- α.** Γιατί τα σκουπίδια αποτελούν απειλή για τις Μεσογειακές ακτές;   **β.** Για ποιο λόγο χρησιμοποιούνται τόσο πολύ οι πλαστικές σακούλες;
- γ.** Τι παθαίνουν οι θαλάσσιες χελώνες αν καταπιούν μια πλαστική σακούλα;   **δ.** Ποια άλλα ζώα «κινδυνεύουν» από τα σκουπίδια;
- ε.** Γιατί τα πλαστικά είναι τόσο   **στ.** Ποιοι ευθύνονται για τη μόλυνση

επικίνδυνα για τα ζώα που τα τρώνε;

των παραλιών;

2. Διαβάστε προσεκτικά το παραπάνω άρθρο και απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Ποιες σκέψεις κάνουμε διαβάζοντας αυτό τον παράδοξο τίτλο που έχει το άρθρο;
- Στο κείμενο που διαβάσατε είδατε τις συνέπειες που έχει η μόλυνση των θαλασσών και των παραλιών. Γνωρίζετε αυτές τις συνέπειες; Τι άλλο θα προσθέτατε αν γράφατε εσείς αυτό το άρθρο;

3. Σε μια παραλία υπάρχουν κάθε λογής σκουπίδια παρατημένα από τους ανθρώπους. Κάποια μέρα η ήσυχη ζωή τους διαταράχτηκε από την επίσκεψη των παιδιών ενός σχολείου. Τα παιδιά, αντικρίζοντας αυτή την εικόνα, διατυπώνουν τις σκέψεις, τις απόψεις και τις αντιρρήσεις τους. Αλήθεια, τι ακούνε τα σκουπίδια;

---

4. Προσπαθήστε να φτιάξετε ένα ενημερωτικό φυλλάδιο για την προστασία των παραλιών από τα σκουπίδια για να το μοιράσετε στα υπόλοιπα παιδιά του σχολείου. Μην ξεχνάτε ότι το φυλλάδιό σας πρέπει να έχει τη μορφή οδηγιών.

Μετασχηματισμός προτάσεων από ενεργητική σε παθητική σύνταξη, και αντίστροφα

Οι οδοκαθαριστές καθάρισαν τους δρόμους.

Οι δρόμοι καθαρίστηκαν από τους οδοκαθαριστές.

Κατά τη μετατροπή της σύνταξης από ενεργητική σε παθητική το αντικείμενο της πρότασης (*τους δρόμους*, πτώση αιτιατική) γίνεται υποκείμενο (*οι δρόμοι*), το ρήμα (*καθάρισαν*) γίνεται στον αντίστοιχο χρόνο της παθητικής φωνής (*καθαρίστηκαν*) και το υποκείμενο της πρότασης (*οι οδοκαθαριστές*, πτώση ονομαστική) γίνεται ποιητικό αίτιο (*από τους οδοκαθαριστές*).

5. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω φράσεις αλλάζοντας τη σύνταξη από ενεργητική σε παθητική.

Οι ξυλοκόποι κόβουν εκατομμύρια δέντρα κάθε χρόνο για την παραγωγή ξυλείας και χαρτιού.

Οι άνθρωποι ερημώνουν τα δάση για να γίνουν βοσκοτόπια ή οικόπεδα.

Οι πυρκαγιές καταστρέφουν, μέσα σε λίγα μόνο λεπτά, δάση που χρειάστηκαν αιώνες για να μεγαλώσουν.

Ονοματικές και ρηματικές φράσεις

Φράσεις με όνομα

Ερήμωση των δασών.

Καταστροφή της φύσης.

Φράσεις με ρήμα

Ερημώνονται τα δάση.

Καταστρέφεται η φύση.

Μπορούμε να εκφράσουμε ένα νόημα χρησιμοποιώντας είτε φράση με ρήμα (ρηματική) είτε φράση χωρίς ρήμα (ονοματική).

6. Στο παρακάτω κείμενο να αντικαταστήσετε τις ονοματικές φράσεις με ρηματικές βάζοντας τα ρήματα στον ενεστώτα της οριστικής.

Οι αρνητικές επιπτώσεις από τα απορρίμματα είναι οι εξής:

- Μολύνονται τα επιφανειακά και υπόγεια νερά.
- Ρυπαίνονται τεράστιες περιοχές, ακτές και θάλασσες.
- Κινδυνεύει άμεσα η χερσαία και θαλάσσια πανίδα πολλών περιοχών.
- Υποβαθμίζεται αισθητικά το τοπίο.

Μόλυνση των επιφανειακών και υπόγειων νερών

- _____
- _____
- _____

7. Στο παρακάτω κείμενο να συμπληρώσετε τα κενά με **ε** ή **αι**:

Αν μένεις__ σε τουριστική περιοχή, μπορεί__ να επισκεφτεί__ με τους φίλους σας το πλησιέστερο ξενοδοχείο. Από τον υπεύθυνο υπάλληλο μπορεί__ να ζητήσει__ πληροφορίες για το φαγητό που σερβίρεται__, τις διατροφικές συνήθειες των τουριστών, την εξυπηρέτηση που προσφέρει__, για το αν ανακυκλώνονται__ τα σκουπίδια κτλ. Αν επισκεφτεί__ το ξενοδοχείο στη διάρκεια της τουριστικής περιόδου, μπορεί__ να ετοιμάσει__ μια εργασία όπου θα προτείνει__ με ποιους τρόπους ο τουρισμός θα γίνει πιο οικολογικός.

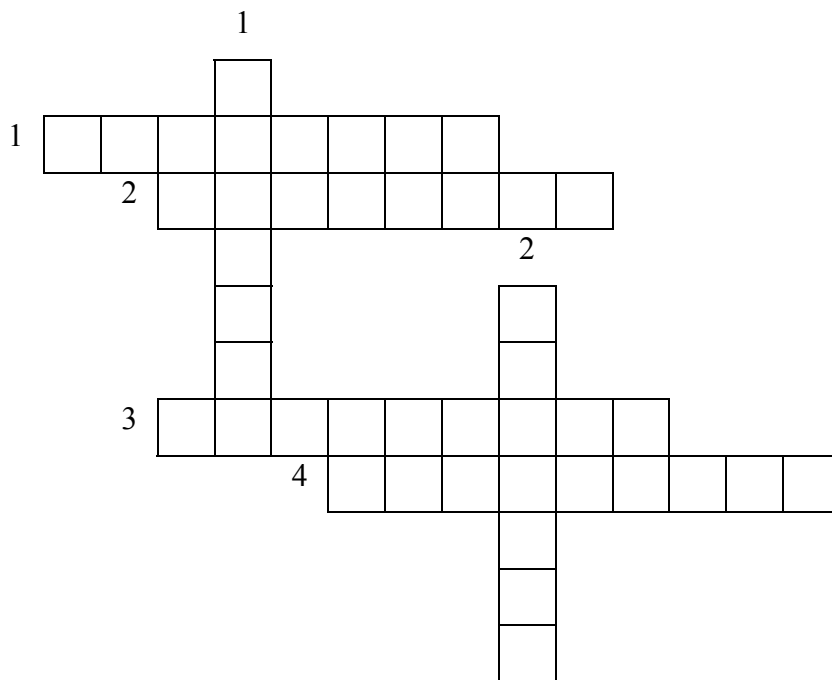
8. Να λύσετε το παρακάτω σταυρόλεξο.

Οριζόντια

1. Έτσι λέμε τη μεγάλη έκταση όπου συγκεντρώνουν τα απορρίμματα των πόλεων, τα οποία στη συνέχεια τα συμπιέζουν και τα θάβουν.
2. Εκτός από τα γυάλινα, υπάρχουν και ..... μπουκάλια.
3. Έτσι λέμε τα αέρια που εκπέμπονται από τα αυτοκίνητα.
4. Από αυτό το υλικό φτιάχνονται τα κουτάκια των αναψυκτικών.

Κάθετα

1. Αυτή τη σημαία την έχουν μόνο οι καθαρές παραλίες.
2. Υπάρχει στις πόλεις και είναι πολύ ενοχλητικός.

Μικρά αλλά... καταστροφικά!

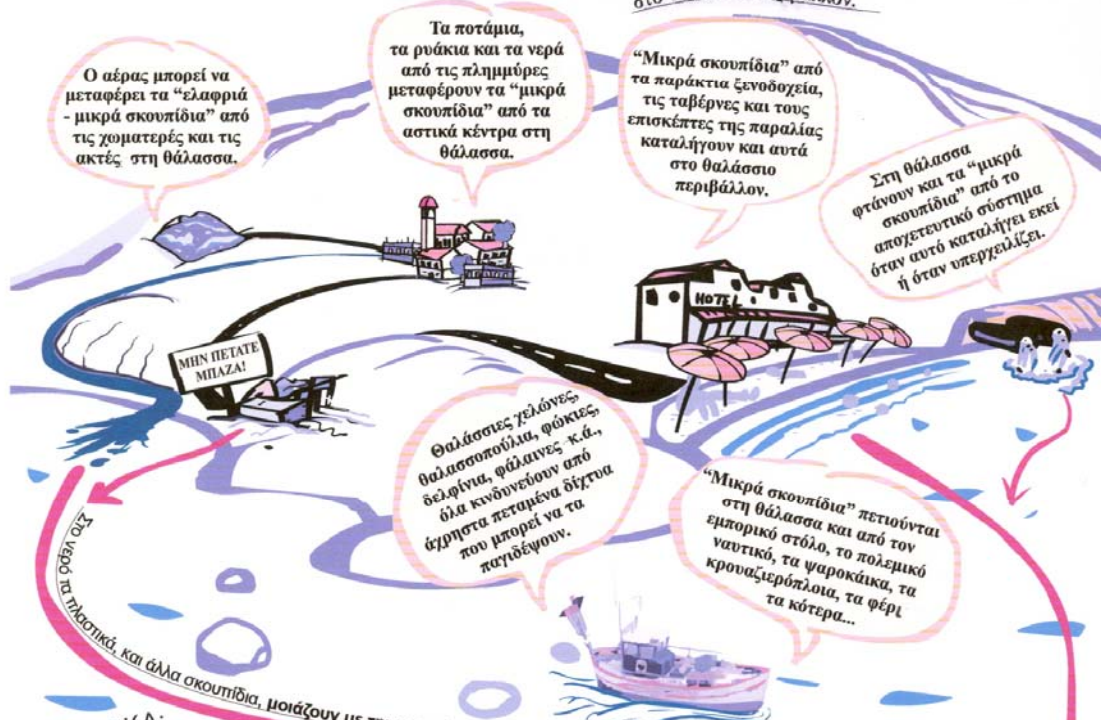
Όταν λέμε "μικρά σκουπίδια στη θάλασσα και στις ακτές", εννοούμε όλα τα μικρά και πιο μεγάλα άχρηστα αντικείμενα που πετάμε κατευθείαν στη θάλασσα και στις παραλίες, αλλά και αυτά που καταλήγουν στις παραλίες και στις ακτές μας, πάλι από δικές μας δραστηριότητες. Τα περισσότερα "μικρά σκουπίδια" έχουν καταστροφική επίδραση στο θαλάσσιο περιβάλλον.

Ο αέρας μπορεί να μεταφέρει τα "ελαφριά - μικρά σκουπίδια" από τις χωματερές και τις ακτές στη θάλασσα.

Τα ποτάμια, τα ρυάκια και τα νερά από τις πλημμύρες μεταφέρουν τα "μικρά σκουπίδια" από τα αστικά κέντρα στη θάλασσα.

"Μικρά σκουπίδια" από τα παράκτια ξενοδοχεία, τις ταβέρνες και τους επισκέπτες της παραλίας καταλήγουν και αυτά στο θαλάσσιο περιβάλλον.

Στη θάλασσα φτάνουν και τα "μικρά σκουπίδια" από το αποχετευτικό σύστημα όταν αυτό καταλήγει εκεί ή όταν υπερχειλίζει.

Θαλάσσιες χελώνες, θαλασσοπούλια, φώκιες, δελφίνα, φάλαινες κ.ά. όλα κινδυνεύουν από άχρηστα πεταμένα δίχτυα που μπορεί να τα παγιδέψουν.

"Μικρά σκουπίδια" πετούνται στη θάλασσα και από τον εμπορικό στόλο, το πολεμικό ναυτικό, τα ψαροκάικα, τα κρουαζιερόπλοια, τα φέρι τα κότερα...

ΤΑ ΠΛΑΣΤΙΚΑ:

Μπορεί να συγκροτούν φυσολίδες αέρα, οι οποίες εμποδίζουν τις χελώνες που τα καταπίνουν να βουτήξουν για να βρουν τροφή.

Αλλά πάλι συσσωρεύονται στο έντερο των ζώων και εκεί σφραγίζονται, στην πραγματικότητα πεθαίνουν από ασφία.

Επιδρούν αρνητικά στην αναπαραγωγική ικανότητα και το ανοσοποιητικό σύστημα των ζώων.

Όταν κάποιο ζώο παγιδευτεί σε πεταμένα δίχτυα, περιορίζεται η ελευθερία των κινήσεών του και μπορεί να πέσει θύμα θήρευσης από άλλο ζώο, να τραυματιστεί σοβαρά, να πεθάνει από ασφία, πνιγμό, ασφυξία ή από μόλυνση των τραυμάτων του.

Χρόνια που χρειάζονται για τη διάσπαση των "μικρών σκουπιδιών" μέσα στη θάλασσα

- 10-20
- 1.000.000
- 600
- Μαλλί 1
- 80-100
- 450
- 1-5
- 50

1. Απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Από πού προέρχονται τα σκουπίδια που υπάρχουν στις θάλασσες και στις ακτές;
- Ποια ζώα κινδυνεύουν από τα άχρηστα πεταμένα δίχτυα;
- Τι παθαίνουν τα θαλάσσια ζώα από τις πλαστικές σακούλες και τα δίχτυα;

2. Συζητήστε στην τάξη:

- Τι μπορεί να κάνει η πολιτεία αλλά και εμείς για να έχουμε καθαρές θάλασσες και ακτές από τα σκουπίδια.
- Γιατί είναι σημαντικό να προστατευτούν κάποια θαλάσσια είδη από τη ρύπανση των θαλασσών.

ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΟΥΜΕ

- **Πετάμε** τα σκουπίδια μας στον πλησιέστερο κάδο ή τα παίρνουμε μαζί μας για τον κάδο του σπιτιού μας.
- **Διαλέγουμε** προϊόντα σε συσκευασίες φιλικές προς το περιβάλλον.
- **Ανακυκλώνουμε** τα άχρηστα αντικείμενα από αλουμίνιο, χαρτί, πλαστικό και γυαλί.
- **Ξαναχρησιμοποιούμε** τις πλαστικές σακούλες.
- **Κόβουμε** τους πλαστικούς κρικούς που συγκρατούν τενεκεδάκια αναψυκτικών πριν τους πετάξουμε στα σκουπίδια, για να μην μπλεχτούν ζώα της στεριάς και της θάλασσας.
- **Συμμετέχουμε** σε καθαρισμούς ακτών όποτε αυτό είναι δυνατόν.
- **Υποστηρίζουμε** οικολογικές πρωτοβουλίες στην περιοχή μας.
- **Ενημερώνουμε** τους φίλους μας για τις επικίνδυνες επιπτώσεις των «μικρών σκουπιδιών» στο παράκτιο και θαλάσσιο περιβάλλον.
- **Βοηθάμε** και υποστηρίζουμε τις περιβαλλοντικές οργανώσεις που προστατεύουν τη φύση και την άγρια ζωή.

732.000 τόνοι καυσαερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου απελευθερώνονται στην ατμόσφαιρα για την παραγωγή 1.000.000 πλαστικών μπουκαλιών! Πίνουμε νερό της βρύσης και χρησιμοποιούμε φίλτρο αν χρειάζεται.

Θαλάσσια χελώνα βγαίνει στην παραλία να γεννήσει τα αυγά της. Από το στόμα της κρέμεται μέρος της πλαστικής σακούλας που κατάνει στη θάλασσα.

Το **MEDASSET** είναι διεθνής μη κερδοσκοπική οργάνωση που ιδρύθηκε το 1988. Στόχος μας είναι η προστασία των θαλάσσιων χελωνών και των βιοτόπων τους σε όλη την Μεσόγειο, μέσω ερευνητικών προγραμμάτων, ενημερωτικών εκστρατειών, της εκπαίδευσης και της παρέμβασης σε αρμόδιους φορείς σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Zaimis & Associates - Εμπειρία Διαφήμισης/Επιχειρήσεων/Προβολής και Πιστοποίηση Διαφήμισης

MEDASSET - ΕΛΛΑΣ
 Λυκαβηττού 1Γ, 106 72, Αθήνα
 Τηλ. & Fax: 210 3613572
 E-mail: medasset@medasset.gr
www.medasset.gr - www.euroturtle.org
www.medasset.org
 ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ

SHELL HELLAS AE

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΖΩΩΝ

Ναι!
 Θέλω κι εγώ να γίνω "Φίλος του MEDASSET"!

ΟΝΟΜΑ/ΕΠΩΝΥΜΟ.....
 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ / ΙΔΙΟΤΗΤΑ.....
 ΟΔΟΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ.....
 ΠΟΛΗ..... Τ.Κ..... ΤΗΛ.....
 E-mail..... FAX.....
 ΥΠΟΓΡΑΦΗ..... ΗΜΕΡ/ΝΙΑ.....

Ε15 (ελάχιστη ετήσια συνδρομή)   Ε9 (μιαθής/φοιτητής)
 Οι "Φίλοι του MEDASSET" λαμβάνουν δωρεάν όλες μας τις ενημερωτικές εκδόσεις.

Τρόποι Πληρωμής:
 - Κατάθεση στο λογαριασμό μας στην ALPHA BANK 124-00-2786-006396 (υποκατάστημα Μέρλιν, Αθήνα). Είναι απαραίτητη η αναγραφή των στοιχείων σας.
 - Αποστολή ταχυδρομικής ή τραπεζικής επιταγής σε διαταγή: MEDASSET, Λυκαβηττού 1Γ, 10672 Αθήνα.

Σας ευχαριστούμε για την υποστήριξή σας!

Photo Library Medbourne Zoo, Australia

ΜΙΚΡΑ ΣΚΟΥΠΙΔΙΑ ΕΙΝΑΙ...

ΚΙ ΟΜΩΣ...
 ΣΚΟΤΩΝΟΥΝ!

MEDASSET
 Μεσογειακός Σύνδεσμος για τη Σοστήρια των Θαλάσσιων Χελωνών

3. Θα θέλατε να γίνετε μέλος μιας οργάνωσης που σκοπό έχει να σώσει τα ζώα που απειλούνται με εξαφάνιση; Συμπληρώστε την αίτηση που βλέπετε παραπάνω με κεφαλαία γράμματα.

4. Στο παραπάνω φυλλάδιο δίνονται οδηγίες για το τι μπορούμε να κάνουμε για να βοηθήσουμε να διατηρηθούν καθαρές οι θάλασσες και οι ακτές. Να ξαναγράψετε τις οδηγίες με διαφορετικό τρόπο, όπως στο παράδειγμα. Αλλάζει κάτι στο νόημα του κειμένου;

Πετάτε τα σκουπίδια σας στον πλησιέστερο κάδο ή **παίρνετε** τα μαζί σας για τον κάδο του σπιτιού σας.

Να πετάτε τα σκουπίδια σας στον πλησιέστερο κάδο ή **να τα παίρνετε** μαζί σας για τον κάδο του σπιτιού σας.

Συνεχίστε στο τετράδιό σας.

Όταν δίνουμε οδηγίες, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε **ενεστώτα οριστικής**, σαν να περιγράφουμε σε κάποιον τι να κάνει, ή **ενεστώτα ή αόριστο προστακτικής** ή **ενεστώτα ή αόριστο υποτακτικής**, για να του πούμε τι να κάνει.

5. Αφού γράψετε τα κείμενά σας, τοποθετήστε στην κατάλληλη θέση τα ρήματα στον παρακάτω πίνακα.

Ενεστώτας οριστικής	Ενεστώτας προστακτικής	Ενεστώτας υποτακτικής
πετάμε	πετάτε	να πετάτε

6. Ας υποθέσουμε ότι πρέπει να γράψετε ένα άρθρο για τη σχολική σας εφημερίδα και σας δίνουν τον παρακάτω τίτλο. Τι θα γράφατε;

Η Ελλάδα ρυπαίνει όλο και περισσότερο

πόσα χρόνια χρειάζονται για να διαλυθούν στη θάλασσα;

·HELMEPA·
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

γυάλινο μπουκάλι
1.000.000
χρόνια

πετρενά
600
χρόνια

πλαστικό μπουκάλι
450
χρόνια

κουτί αλουμινίου
80-200
χρόνια

λαστινένια σόλα
50-80
χρόνια

πλαστικό ποτήρι
50
χρόνια

κουτί κονσέρβας
50
χρόνια

νάυλον ύφασμα
30-40
χρόνια

πλαστική σακούλα
10-20
χρόνια

φίλτρο τσιγάρου
1-5
χρόνια

μάλινο ρούχο
1-5
χρόνια

κόμπος πλακέ
1-3
χρόνια

χάρτινη συσκευασία γάλακτος
3
μήνες

πυρήνας μήλου
2
μήνες

εφημερίδα
6
εβδομάδες

φλούδα ποτρακαλιού
2-5
εβδομάδες

χαρτοπετσέτα
2-4
εβδομάδες

Όχι
σκουπίδια | σε θάλασσες
& ακτές

ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ WIND

WIND
Πολύ περισσότερα

<http://www.wind.com.gr>

7. Στην παραπάνω αφίσα υπάρχουν πολλοί αριθμοί γραμμένοι ως ψηφία. Μπορείτε να τους γράψετε με λέξεις (**απόλυτα αριθμητικά**);

1.000.000 χρόνια	ένα εκατομμύριο χρόνια
600 χρόνια	
450 χρόνια	
80-200 χρόνια	
50-80 χρόνια	
50 χρόνια	
30-40 χρόνια	
10-20 χρόνια	
1-5 χρόνια	ένα έως πέντε χρόνια
1-3 χρόνια	
3 μήνες	
2 μήνες	
6 εβδομάδες	
2-5 εβδομάδες	
2-4 εβδομάδες	

Ένα καλάθι γεμάτο χαρτιά

Ωρα 12.32 μ.μ. Δύο λεπτά είναι υπεραρκετά. Το σκηνικό έχει αλλάξει εντελώς. Άδεια θρανία και καρέκλες. Μολύβια και γόμες στο πάτωμα. Το ξεχασμένο μπουφάν του Μιχάλη και ο πίνακας μισοσβησμένος. Οι φωνές των παιδιών στο βάθος του διαδρόμου. Μα πότε πρόλαβαν! [...]

Μαζεύεις βιαστικά τα βιβλία από την έδρα και, καθώς ετοιμάζεσαι να φύγεις, η ματιά σου πέφτει πάλι εκεί. Στο καλάθι των αχρήστων. Στη γωνιά του τοίχου, δίπλα στην πόρτα. Μέρες τώρα, όταν φεύγεις, το προσέχεις. Να ξεχειλίζει από τσαλακωμένα λευκά χαρτιά. Κι άλλα τόσα απ' έξω. Μισό κιλό περίπου χαρτί καθημερινά, επί πέντε μέρες είναι δυόμισι κιλά τη βδομάδα, δηλαδή δέκα κιλά το μήνα. Επί δώδεκα τμήματα, φτάνουν τα εκατόν είκοσι κιλά. Εκατόν είκοσι περίπου κιλά λευκό χαρτί κάθε μήνα πετιέται στα σκουπίδια. Κι αυτό μόνο στο σχολείο. Πόσο άραγε χαρτί σπαταλά το κάθε παιδί στο σπίτι του; Και πόσο κατά μέσο όρο όλη μαζί η οικογένειά του; [...]

«Εγώ κάνω ό,τι μπορώ» σκέφτεσαι. «Προτιμώ τις χάρτινες συσκευασίες, βγάζω στο δρόμο κάθε μήνα τις εφημερίδες προσεκτικά δεμένες σε πακέτο, ξεχωριστά από τα υπόλοιπα σκουπίδια...» Έλα όμως που η αφίσα που είδες πρόσφατα έχει γερά καρφωθεί στο μυαλό σου. «1 τόνος χαρτί = 13 δέντρα» έγραφε, κι έτσι, καθώς ρίχνεις στο καλάθι μια τελευταία ματιά, βλέπεις να ξεπροβάλλει από μέσα του ένα όμορφο καταπράσινο δέντρο. [...]

Μπαίνοντας το επόμενο πρωί στο γραφείο, αρχίζεις να μιλάς για προγράμματα ανακύκλωσης. Μιλάς στα παιδιά για οικολογική αλυσίδα και ενέργεια. Για δάση που καταστρέφονται και ζώα που εξαφανίζονται. Για σκουπίδια και χωματερές. Για χαρτιά, μέταλλα, γυαλιά και πλαστικά. Δεν είναι η πρώτη φορά που μιλάς για όλ' αυτά. Τώρα όμως, πέρα απ' τα λόγια, έχεις και κάτι να τους προτείνεις: Ανακύκλωση! [...]

Έχουν σχεδόν συμπληρωθεί τέσσερις μήνες από τότε που ξεκίνησες το πρόγραμμα ανακύκλωσης. Τα πράγματα έχουν μπει σ' ένα δρόμο, παρ' όλο που πάντα υπάρχουν απρόοπτα. Τα παιδιά φαίνεται να έχουν κατανοήσει τους κόπους της ανακύκλωσης. Συμμετέχουν στο πρόγραμμα, ίσως όχι με τον αρχικό ενθουσιασμό, αλλά με τη γνώση και τη συνείδηση πως κάτι προσφέρουν για την προστασία του περιβάλλοντος. [...]

Τώρα πια, φεύγοντας κάθε μεσημέρι από την τάξη, κλείνεις πονηρά το μάτι στο καλάθι των αχρήστων δίπλα στην πόρτα και χαμογελάς διαβάζοντας στον τοίχο, ακριβώς από πάνω σου, το μεγάλο χαρτόνι με τον «Ύμνο της Ανακύκλωσης» που συνέθεσαν τα ίδια τα παιδιά.

Κ. Μάγος, Ένα καλάθι γεμάτο χαρτιά

1. Διαβάστε προσεκτικά το παραπάνω κείμενο και απαντήστε στις ερωτήσεις:

- Πού συνέβη το γεγονός;
- Πότε συνέβη;
- Τι ακριβώς συνέβη;
- Τι σκέφτεται ο δάσκαλος;
- Τι έκανε ο δάσκαλος το επόμενο πρωί;
- Τι αποτελέσματα είχαν οι ενέργειές του;
- Ποια είναι η λύση του προβλήματος;

2. Συζητήστε στην τάξη:

- Ποια πράγματα παράγονται σε εργοστάσια; Πόσα απ' αυτά βλέπετε γύρω σας;
- Ποια υλικά μπορούμε να ανακυκλώσουμε; Με ποιον τρόπο;
- Ποια αντικείμενα χρησιμοποιείτε που είναι πλαστικά; Ποια έχουν πλαστικό περιτύλιγμα;
- Ποια παλιά σας πράγματα μπορεί να τα χρησιμοποιήσει κάποιος άλλος, αντί να τα πετάξετε;
- Ποια προϊόντα ξέρετε που πουλιούνται σε σπρέι; Υπάρχουν σε άλλη μορφή;

3. Το σχολείο σας οργανώνει ένα πρόγραμμα ενημέρωσης μαθητών και γονέων γύρω από την ανακύκλωση. Προσπαθήστε να φτιάξετε μια αφίσα με το σύνθημα:

ΟΧΙ ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΜΠΟΥΚΑΛΙΑ

Σε μια αφίσα βλέπουμε:

- τη λέξη που δείχνει το θέμα της
- ένα σύντομο κείμενο-σύνθημα για να το διαβάσουμε και να θελήσουμε να κάνουμε κάτι
- μια εικόνα που τραβάει την προσοχή μας
- ποιος εκδίδει την αφίσα

4. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω φράσεις αλλάζοντας τη σύνταξη από παθητική σε ενεργητική.

Οι εταιρείες κατασκευής αυτοκινήτων χρησιμοποιούν ανακυκλώσιμα υλικά.

Ανακυκλώσιμα υλικά χρησιμοποιούνται από τις εταιρείες κατασκευής αυτοκινήτων.

Τα νέα μοντέλα αυτοκινήτων σχεδιάζονται από τις εταιρείες με βάση τις ανάγκες της ανακύκλωσης.

Περιορίζεται από τις εταιρείες ο αριθμός των σύνθετων υλικών που χρησιμοποιούνται στα αυτοκίνητα.

---

5. Να αντικαταστήσετε τις ονοματικές φράσεις με ρηματικές βάζοντας τα ρήματα στον ενεστώτα της οριστικής.

Οι συσκευασίες αποτελούν ένα απαραίτητο μέρος της αγοράς και του συστήματος διανομής, γιατί εκτελούν ορισμένες λειτουργίες, όπως:

- προστασία των τροφών από το φως, τη θερμοκρασία, το οξυγόνο, τη φυσική μόλυνση,
- προφύλαξη των τροφών,
- προστασία των εύθραυστων προϊόντων,
- πληροφορίες στους καταναλωτές για την κατάλληλη χρήση των προϊόντων.

Οι συσκευασίες αποτελούν ένα απαραίτητο μέρος της αγοράς και του συστήματος διανομής, γιατί εκτελούν ορισμένες λειτουργίες:

- προστατεύουν τις τροφές από το φως, τη θερμοκρασία, το οξυγόνο, τη φυσική μόλυνση,
- _____
- _____
- _____

6. Να αντικαταστήσετε τις ρηματικές φράσεις με ονοματικές.

Η μη κυβερνητική οργάνωση Greenpeace πραγματοποιεί πανευρωπαϊκή εκστρατεία για την εξοικονόμηση ενέργειας.

Κεντρικά σημεία της είναι:

- Να απαγορευτούν οι ενεργοβόροι λαμπτήρες πυρακτώσεως.
- Να κινητοποιηθούν και να ενημερωθούν οι καταναλωτές για τις αναγκαίες αλλαγές των καθημερινών μας συνηθειών ώστε να εμποδίσουμε τις κλιματικές αλλαγές.
- Να θεσπιστούν αυστηρά υποχρεωτικά κριτήρια εξοικονόμησης στις συσκευές που καταναλώνουν ενέργεια.

<http://www.ert.gr/nature/eksoikonomisi-energeias/index.php> (διασκευή)

Η μη κυβερνητική οργάνωση Greenpeace πραγματοποιεί πανευρωπαϊκή εκστρατεία για την εξοικονόμηση ενέργειας.

Κεντρικά σημεία της είναι:

- Η απαγόρευση των ενεργοβόρων λαμπτήρων πυρακτώσεως.
- _____
- _____
- _____
- _____

Η ομορφιά δεν είναι το παν!

Μάθε για τα βιολογικά λαχανικά

Όσοι καλλιεργούν βιολογικά προϊόντα χρησιμοποιούν οργανικό λίπασμα και κοπριά, και αποφεύγουν τα χημικά λιπάσματα. Έτσι εξοικονομούν ενέργεια κι ακατέργαστες πρώτες ύλες, οι οποίες χρειάζονται για να κατασκευαστούν τα λιπάσματα.

Τα χημικά λιπάσματα κάνουν κακό στο περιβάλλον, γιατί καταλήγουν σε ποτάμια και λίμνες. Τα βιολογικά φρούτα και λαχανικά έχουν καλύτερη γεύση, αλλά δεν είναι πάντα όμορφα. Οι βιολογικοί καλλιεργητές δε χρησιμοποιούν χημικά για να σκοτώσουν τα ζιζάνια και τους μύκητες που επιτίθενται στις σοδειές τους.

Μπελαμί Ντέιβιντ, *101 τρόποι να σώσεις τη γη*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα, 2008

8. Στο παραπάνω κείμενο συναντάμε τις φράσεις **βιολογικά λαχανικά** και **βιολογικά προϊόντα**. Το επίθετο **βιολογικός** σχηματίζεται από το ουσιαστικό **βιολογία**, που περιέχει την αρχαία ελληνική λέξη «βίος», που σημαίνει «ζωή», και το β' συνθετικό **-λογία** (από το «λόγος»). Βιολογία λοιπόν είναι η επιστήμη που μελετά τα φαινόμενα της ζωής.

Αντιστοιχίστε σωστά τις σύνθετες λέξεις με τα συνθετικά τους.

Συζητήστε στην τάξη τη σημασία αυτών των λέξεων.

Συνθετικά	Σύνθετη λέξη
βίος + διασπώ	βιοχημεία
βίος + ιατρική	βιότοπος
βίος + σφαίρα	βιορυθμός
βίος + τόπος	βιοδιασπώ
βίος + χημεία	βιόσφαιρα
βίος + ρυθμός	βιοϊατρική